

100-vuotista koulusarkaa Tarvasjoella

Teksti ja piirrokset
Osmo Ahtinen

100-vuotista koulusarkkaa Tarvasjoella

Tarvasjoen koululaitoksen saavutettua tänä vuonna kunnioitettavan sadan vuoden iän lieene syytä historiikin omaisesti esiin tuoda niitä moninaisia toimintoja ja tapahtumia, joita seuraamalla lukija voi muodostaa oman kokonaiskuvansa kuntamme koululaitoksesta. On luonnollista, että Euran koulun vaiheet pitäjän vanhimpana kouluna tulevat ehkä korostetummin esille kuin muiden koulujen. Sen toimintaa ja tapahtumia kuvatessani – niiltä osin, kun ne koskevat lakimääräisiä velvoitteita – tulen samalla kertooneeksi asian myös muiden koulujen osalta, joten niiden osalle jää paljolti ainoastaan asiakirjoista tai muualta saatu tieto, joka on oleellista vain sille koululle.

V. 1866 annettu kansakouluasetus perustuu Uno Cygnaeuksen uranaukaisuun ja mahdollisti ”maallisen” kansanopetuksen aikaansaamisen – maaseudulla silloin vielä vapaaehtoisena.

Alun toistakymmentä vuotta ehti kulua tuosta asetuksen antamisesta, ennenkuin Tarvasjoella oltiin valmiit ottamaan ratkaisevat askeleet. Ehkä siksi, että tuo vapaaehtoisuus toisaalta ja toisaalta se, että kansakoulu koettiin näihin aikoihin Suomen maaseudulla varsin yleisesti vieraaksi ja sopi-

mattomaksi laitokseksi. Se tulisi kasvattamaan työtä vieroksuvia herroja ja vaatisi runsaasti taloudellisia uhrauksia.

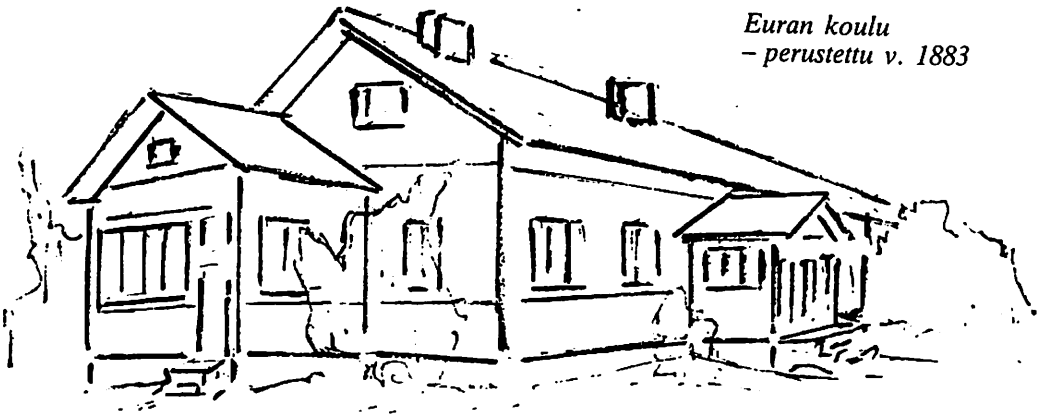
Yhteisen kansan oli ilmeisen vaikea ymmärtää asetuksen määräämää korkeata palkkaa opettajille sekä lisäksi vielä vapaata asuntoa polttopuineen, ynnä laidun- ja viljelysmaata jms. , kun se oli tottunut useinkin kurjasti palkattuihin kiertokoulunopettajiin, jotka opettivat lapsia tuvan nurkassa.

Saattoi olla niinkin, että seurakunnan ylläpitämää kiertokoululaitosta pidettiin niin kehittyneenä, että sen avulla oli mahdollisuus tavoittaa kaikki opinhaluiset.

Kehityksen vauhdittajana voitaneen pitää toimenpidettä, josta kuntakouksen pöytäkirja vuodelta 1881 kertoo: ”Kanttori Henrik Widgren ilmoitti lahjoittavansa omistamastaan Simolan rustholin maalla olevasta Pärkinmäestä kunnalle niin suuren osan, kun kansakoulun tonttimaaksi on tarpeellinen.”

Paikka katsottiin hyvin soveliaaksi ja otti kuntakokous lahjoituksen kiihtöllisena vastaan päättäen samalla, että ylhäisempi kansakoulu on tälle paikalle rakennettava.

Valittu rakennustoimikunta, joka sittemmin toimi myös koulun ensim-

*Euran koulu
- perustettu v. 1883*

mäisenä johtokuntana puheenjohtajanaan pastori M.W. Jaakkola ryhtyikin ripeästi hanketta toteuttamaan – edeten toiminnoissaan niin, että joululla 1882 rakennus oli vesikatossa. Seuraavan vuoden kesäkuuhun mennessä se oli ulkonaisesti valmis aloittamaan toimintansa. Senaatin perustamispäätös tuli 13. 7.-83 ja vihkiäiset pidettiin 11. 9.-83.

Koululta puuttui vielä opettaja, mutta Uudessa Suomettaressa julkaistu ilmoitus tuotti tuloksen ja johtokunta valitsi viidestä hakijasta koulun ensimmäiseksi opettajaksi Juho Lepälän Metsämaalta. Pidetyin sisäänkirjoituksen jälkeen todettiin, että valittu opettaja sai opetettavakseen yhteensä 44 ilmeisen opinhaluista tyttöä ja poikaa.

Tähän asti johtokunta oli askaroinut enimmäkseen rakennusasiain kanssa. Nyt tuli vastaan varsinainen koulutoimi. Todettiin, miten monenlaisten ongelmien eteen koulun alkuvuosina jouduttiin, kun ei ollut edes välttämättömiä opetusvälineitä, koulutarvikkeita eikä oikeastaan paljoakaan siitä, mitä tarvittiin jokapäiväisessä koulutyössä.

Itse koulukaan ei ollut niin hyvä ja valmis, kun aluksi oli uskottu. Sauna puuttui, eikä ollut kaivoakaan. Lisäksi kuntakokous asettui poikkiteloin johtokunnan päätökseen hankkia opettajalle seuraavat huonekalut: vaate- ja kirjakaappi, sänky, puoli tusinaa tuoleja, piironki ja kaksi pöytää sekä rullakardiinit kaikkien huoneiden lauseihin. Opettaja sai tarpeekseen, kylästy ja lähti pois.

Siihen aikaan oli puute pätevistä opettajista. Uusia kouluja ja opettajanvirkoja perustettiin. Monet pätevätkin vaihtoivat paikkoja ja etsivät parempia.

Toiseksi opettajaksi valittu Frans Mikael Kivimäki tuli keskelle näitä edellä kuvattuja vaikeuksia – eivätkä ne hänen aikanaan tuntuneet vähentyneen. Johtokunnan ja opettajan välit kiristyivät jatkuvasti ja runsasta kirjeenvaihtoa tarkastajan ja johtokunnan välillä käytiin po opettajan asioista pitkälti vielä senkin jälkeen, kun opettaja oli jo siirtynyt muualle.

Edellä mainittu 44 oppilaan joukko kasvoi määrällisesti vuosien varrella niin, että se aika ajoin jopa ylitti sallitun 50 oppilaan enimmäismäärän.

Uutta mietinnän aihetta antoikin tarkastaja Albin Järvisen kirje koskien vuoden 1898 piirijakoasetusta, joka velvoitti maalaiskunnat jakamaan alueen sellaisiin koulupiireihin, ettei oppilaan koulumatka muodostu viittä kilometriä pitemmäksi. Mainittun tarkastajan kirjeen johdosta perustettiin pitäjään toinen koulu – Suurilan koulu v. 1902. Koululle valittu johtokunta ryhtyi toimimaan oman koulutalon aikaan saamiseksi. Sen puuttuessa koulutyö aloitettiin pikkulasten koululla Seppälän Tuomolassa elokuussa 1902.

Paljon oli puuhaa Suurilankin johtokunnalla, ennenkuin välttämätön kalusto oli hankittu ja opettajan myös Tuomolassa sijainnut asunto saatu tarkastajan vaatimaan kuntoon.

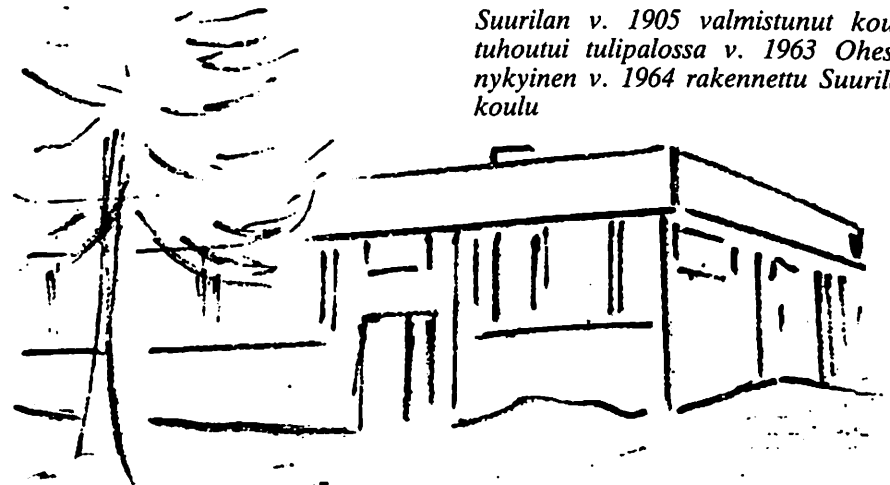
Johtokunnalla oli muuten hyvin tiukka linja, kun se vaati kaikkien maksamaan lukukausimaksunsa sekä lunastamaan kukin kirjansa ja vihkonsa. Pöytäkirjoista ilmenee, että tuo tiukka linja muutaman vuoden kuluttua vähän lieveni ja muuttui siihen suuntaan, että vähävaraiset saivat tiettyjä etuisuuksia koulunkäyntinsä turvaamiseksi.

Päänvaivaa johtokunnalle tuotti myös puuseppä Pennaselta tilatut pulpetit. Ensinnäkin ne valmistuivat vasta marraskuun lopulla ja toiseksi niiden tekninen ratkaisu ei tyydyttänyt johtokuntaa, vaan se jätti osan urakkarahjoista ns. ”sisään”. Myöhemmin asiasta päästiin kumpaakin osapuolta tyydyttävään ratkaisuun.

V. 1904 pidetyssä opettajanvaalilaisuudessa johtokunta valitsi koululle opettajaksi Emilia Helven Karsitulasta. Tästä tarmokkaasta ja pystyvistä opettajasta tulikin sitten pitkäaikainen työntekijä, sillä hän toimi Suurilan koulun opettajana yhtäjaksoisesti lokakuun loppuun 1945 sekä toimi vielä väliaikaisena opettajana 1949–52 eli yhteensä 42 vuotta. Mainittava vielä on, että hän opetti myös poikain käsitöitä 30 vuoden ajan.

Siitä huolimatta, että uusi koulu oli Suurilaan perustettu osoitti oppilasmäärä Euran koulun kohdalla jatkuva nousua. Tarkastajakin antaa tästä huomautuksen, mutta johtokunta pääsee pälkähästä siirtämällä Horristen kylän Suurilan piiriin.

Pälkähästä ei sen sijaan aivan helpolla päästä v. 1904 lokakuussa, kun

Suurilan v. 1905 valmistunut koulu tuhoutui tulipalossa v. 1963 Ohessa nykyinen v. 1964 rakennettu Suurilan koulu

paikkakunnalla raivoava tarttuva tauti – kurkkumätä – pakottaa johtokunnan sulkemaan koulun siksi, kunnes tauti on poistunut niistä perheistä, joista lapsia on koulussa.

Kesällä 1909 ilmoittaa Euran koulun opettaja Anselm Hinkka valinnastaan toiseen virkaan. Seuraavan kerran kokoontuessaan joutui johtokunta valitsemaan uutta opettajaa 28 hakijan joukosta. Valituksi tuli Vilho Matila, josta eräs hänen entinen oppilaansa antoi seuraavanlaisen arvion. ”Kiiwas, mutta pidetty, tasapuolinen opettaja, jolla oli taito osallistua lumisotasillekin oppilaidensa kanssa”.

Hän sai perinnöksi edeltäjältään liian suuren oppilasmäärän. Oli joko valittava kouluun toinen opettaja tai perustettava uusi koulu. Apuopettajan virkaa perustettiin, mutta virkaan valittu ei saapunutkaan, joten varalle valittu Tilda Hinkka palasi taloon. Hän oli nimittäin ollut jo edellisen vuoden veljensä sijaisena. Hänen toimiaikansa jäi kuitenkin varsin lyhyeksi, sillä hänet valittiin v. 1913 perustetun Jauholan eli Liedonperän koulun ensimmäiseksi opettajaksi, jossa virassa tämä ankaraksi kuvattu opettaja toimi aina vuoteen 1953 eli 40 vuotta.

Samoihin aikoihin, kun Liedonperään puuhattiin omaa koulua, heräsi Alikulmalla samanlainen ajatus. Koska heillä oli osoittaa anomuksensa perusteeksi riittävä oppilasmäärä, niin sai kuntakokous pohtimista. Koska oli tiedossa, että Prunkkalan pitäjältä osa lähiaikoina yhtyy Tarvasjoen pitäjään katsottiin koulun perustaminen tämänkin vuoksi tarpeelliseksi Liedonperään. Alikulmalaisten anomukseen ei kuntakokous tällä kertaa katsonut tarpeelliseksi myöntyä. Päätös ei tyydyttänyt anojia ja niinpä he valittivat kuntakokouksen päätöksestä Herra Lääninkuvernöörille, jonka antamalla päätöksellä kumoutui kuntakokouk-

sen tekemä päätös ja lisäksi kuntaa veloitettiin 200 mk sakon uhalla perustamaan ylempi kansakoulu Alikulman piiriin. Saman lokakuun lopulla kuntakokous ”ei voinut tyytyä Kuvernöörin päätökseen”, vaan päätti valittaa siitä Suomen Senaatiin, jossa puolestaan Kuvernöörin päätös kumottiin ja Alikulma jäi sillä kerralla ilman kansakoulua.

Liedonperän koulu sitävastoin aloitti toimintansa hyrryhuoneistossa Jauholan Yli-Mängillä siihen asti, kunnes oma koulurakennus valmistui v. 1920.

Emäntä Elma Konton muistelon mukaan koulun vihkiäisissä oli luokan taululle tekstattu:

”TÄMÄ TALO, JONKA PORTILLA KILPI ON, TÄSSÄ TALOSSA TEHDÄÄN TYÖTÄ. TÄMÄ TALO ON PYHÄ JA PELOTON, PELKÄÄ EI SE YÖTÄ”

Pohtimatta tarkemmin sanojen sanomaa, voidaan ainakin todeta että maininta työstä pitää paikkansa niin Liedonperän koulun kuin minkä tahansa koulun kohdalla silloin ja nyt.

Tarvasjoen kunnanvaltuuston ensikerran kokoontuessa v. 1919 oli sillä esityslistallaan alikulmalaisten kahdeksan vuotta aikaisemmin kuntakoukselle tehty ehdotus kansakoulun saamisesta Alikulman piiriin. Nyt asialle näytettiin vihreää valoa ja seuraavasta 25 päivänä elokuuta pidetystä kunnanvaltuuston kokouspöytäkirjasta saatettiin lukea: ”Päätettiin perustaa ylempi kansakoulu Alikulman piiriin ja avata se syksyllä 1919 Koulu sijoitetaan kunnan omistamaan Kauholan taloon kymmeneksi vuodeksi.

Samassa valtuuston kokouksessa valitulle johtokunnalle valtuusto antoi sellaisen käskyn, että johtokunnan on laitettava koulu sellaiseen kuntoon, että se voi aloittaa toimintansa syyskuussa.

Samanlaisella tarmokkuudella kuin

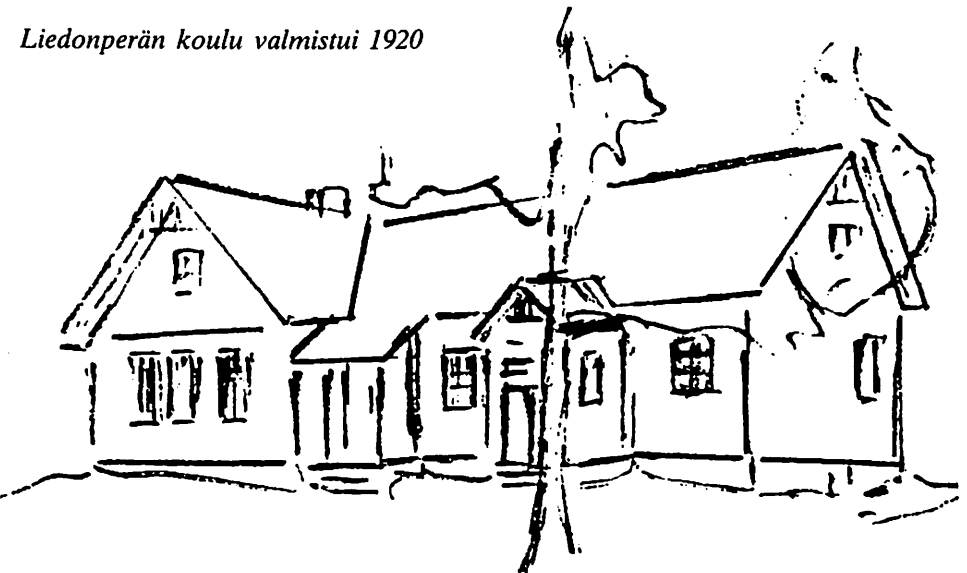

Alikulman koulu

aikaisemminkin perustettujen koulujen johtokunnat paneutui Alikulman koulun johtokunta toimiinsa, ja kun asiantuntijaksi saatiin opettaja Vilho Mattila Euralta, niin koulutyö todella pääsi alkuun syyskuun lopussa koulun ensimmäisen opettajan Kaarlo Tähtisen opastaessa 26 oppilasta. Vaikka vastaperustetussa koulussa olivatkin kouluolot vajanaiset puutteellisten välineiden vuoksi, tehtiin koulussa alusta alkaen menestyksellistä opetus-työtä.

V. 1923 Tarvasjoen kiertokoulujen monikymmenvuotinen historia päättyy siihen, että seurakunta luovutti ne oppivelvollisuuslain mukaisesti kunnalle, joka muutti ne alakouluiksi.

Liedonperän ja Alikulman piireillä oli yhteinen alakoulu, jota pidettiin 18 viikkoa vuodessa kummassakin paikassa. Alikulman alakoulua pidettiin Ali-Tuomarilan talossa siihen asti, kunnes oma koulurakennus valmistui. Johtokunnan kunnanvaltuustolle tekemien useiden esitysten jälkeen muutettiin alakansakoulu koko lukuvuoden toimivaksi syyslukukauden alusta 1926 ja opetuksesta huolehti Tarvasjoella syntynyt opettaja Helmi Lehtinen aina vuoteen 1950 asti. Jo muutamaa vuotta aikaisemmin johtokunta oli valinnut miesopettajan virkaan opettaja Väinö Vastamäen, josta opettaja Lehtisen tapaan tuli koulun pitkäaikainen opettaja. Lainaan Alikulman koulun 50-vuotishistoriikista osan joka kuuluu: ”Sekä opettaja Lehtinen että Vastamäki, jotka mo-

Liedonperän koulu valmistui 1920

lemmat tekivät arvostetun elämäntyönsä Alikulmalla – ei ainoastaan hyvinä ja kyvykkäinä opettajina vaan myös heidän toimestaan ja työllään saivat koulupiiriläiset viettää monilukuisia iltoja erilaisten toimintojen parissa. Kaunis muisto on säilynyt ihmisten mielissä myös tuolta ajalta, jolloin yhteistyössä talkoita tehden koulua ja ennen muuta sen ympäristöä kaunistettiin.”

Euran ja Suurilan piireillä oli myös yhteinen alakoulu, joka toimi opettajansa Maiju Seimelän johdolla rukoushuoneen tiloissa aina vuoteen 1926, jolloin Suurila sai oman alakoulunsa kuin myös sille opettajan. Opettaja Aili Keskitalosta tuli 36 vuodeksi opettaja Suurilan piiriin. Hänestä on opettajakollega sanonut koulun historiikissa: ”Hän oli omien vuosikymmeniensä ajan eräs Suurilan koulun rakentavista voimista”.

Lukuvuoden 1928–29 alusta lukien tuli oppivelvollisuuslain vaatimukset toteutetuksi koko kunnassa. Se merkitsi sitä, että kaikissa piireissä oli oma kuusivuotinen kansakoulu, johon liittyvä jatko-opetus oli järjestyksessä. Viimeksi mainitun suhteen oli edelleen epävarmuutta aiheuttamassa oppilaiden vähyys sekä usein myös kouluhaluttomuus, jolloin johtokunnat monasti joutuivat tiukasti huomauttamaan. Euran koulu oli se kohde, jonne tultiin oppia saamaan, mikäli ei sitä omassa piirissä edellä olevista syistä johtuen voitu tarjota. Ainakin vuonna 1938 jatkokoulua on ollut Liedonperässä, sillä tuolloin on johtokunnan pöytäkirjaan tehty seuraavainlainen merkintä: ”Koska neljä jatkokursseilla käynyttä poikaa on rikkonut koulun ulko-oven, lävistänyt rappusten kohdalla olevan vesirännin, sekä raikannut ryhtivirheitä esittävän kuvataulun odotellessaan tunnin alkamista päätettiin ilmoittaa asianomai-

sille ja heidän vanhemmilleen, että heidän on suoritettava koululle niistä johtuvat kulut”.

1930-luvulla koulujen pöytäkirjoissa ei ole mitään olennaista uutta. Euran koulun uusi sauna- ja keittolarakennus valmistui ja päärakennus sai uuden tiilikaton, sekä vaalean pintavärin – olihan koulun 50-vuotisjuhla pidettiin sitten v. 1933 ja oli juhlaan kutsuttu monien muiden lisäksi myös maan silloisen hallituksen pääministeri. Pieni lainaus hänen pitkäkestä onnittelu/kiitoskirjeestään: ”Pyydän kohteliaasti kiittää minulle ystävällisesti lähettämästänne kutsusta saapua viettämään koulunne 50-vuotisjuhlaa. Valitettavasti en tärkeitten tehtävieni vuoksi voi noudattaa kutsua, niin mielelläni kuin sen olisin tehnyt sen huomaavaisuudenkin vuoksi, joka kutsuun minua kohtaan sisältyy. Olen iloinen, että voin syntymäkotinani muistella kouluanne, joka niin kunniakkaasti ja menestyksellä on työskennellyt kansalaissivistyksen kohottamiseksi paikkakunnalla.”

Erinomaisella kunnioituksella: T.M. Kivimäki

Kyseinen pääministeri oli Euran koululla sen alkuaikoina opettajana toimineen Frans Mikael Kivimäen Tarvasjoella syntynyt poika. V. 1935 toistui vuosisadan alun koulun suljuminen kulkutaudin vuoksi. Tuona vuonna oli ankara tulirokkoepidemia, josta syystä koulu oli määräajan suljettuna.

Vuosikymmenen loppua kohti mentäessä koulujen oppilasmäärissä oli selvää kasvua. Eipä siis ihme, että Suurilan johtokunnalla oli kiire uusia lattiaita, kun kuluttajia oli niin paljon, että koulusta tuli 3-opettajainen kymmeneksi vuodeksi eli siihen asti, kun-

nes Tarvasjoen nuorin koulu – Horristen koulu perustettiin v. 1949.

Sotien johdosta karjalaisten sijoittuinen paikkakunnalle johti myös Euran koulun oppilasmäärän huomattavaan kasvuun, joten siitäkin tuli 3-opettajainen Suurilan tapaan ja säilyikin sellaisena aina vuoteen 1965. Oppilasmäärän huomioiden oli tyytyväisyydellä pantava merkille, että pitkään suunnitteilla ollut alakoulurakennus valmistui v. 1941. Tällöin myös pitkäaikainen opettaja Maiju Seimelä siirtyi eläkkeelle ja uudeksi opettajaksi valittiin opettaja Liisi Vaittinen, joka sitten pitkän päivätyön tehneenä jäi eläkkeelle 1964.

Rinnan koulurakennusten ja ympäristön perustamisen kanssa kehittyi myös koulua koskeva lainsäädäntö V. 1943 kouluhallitus määräsi koulukeittolat pakollisiksi, mutta erinäisistä syistä vasta v. 1949 koulukeittola-

esim. Euran koululla toimi kaikkina koulupäivinä.

Kesällä 1948 teki eduskunta päätöksen kansakoulujen muuttamisesta 7-luokkaisiksi. Päätös herätti varsinkin nopean toimeenpanonsa vuoksi suurta ihmetystä maaseudun kouluväen keskuudessa. Tarvasjoen kunnanvaltuusto ei katsonut muutosta tarpeelliseksi ja niin joutui tarkastaja käynnillään tekemään merkinnän johtokunnan pöytäkirjaan kehoittaen kuntaa huolehtimaan siitä, että seitsemäs luokka mahdollisimman pikaisesti otetaan kansakoulun yhteyteen. Näin sitten tapahtuikin.

Näihin aikoihin heräsi myös Horristen sunnalla ajatus oman koulun saamisesta kylään. Ajatuksen pohjana lienee ollut se runsahko koululaisten määrä, joista suurin osa kävi Suurilassa, mutta muutamat myös Liedonperän koulussa jopa Heikinsuon koulus-

Euran koulun 50-vuotisjuhla yleisöä

Tarvasjoen koululautakunnan edustajat onnittelevastaanotolla: Vas. Pentti Satopää, Seppo Sonne, Sinikka Mahlamäki, Terttu Saanisto, Merja Isotalo, Arja Uusitalo, Osmo Ahtinen ja Paavo Penttilä.

Tarvasjoen koululaitoksen 100-vuotisjuhlassa ansiomerkin saaneet henkilöt vasemmalta alkaen Ulla Yrjänen (saa parast' aikaa merkkinsä) Marja Koponen, Liisa Kesti, Osmo Ahtinen, Elvi Aaltonen, Aarne Salo, Reino Järvinen ja Viljo Laine.

Juhlapuheen pitäjä koulutoimentarkastaja Erkki Annala.

100-vuotisjuhlaleisö kuuntelemassa op. Osmo Ahtisen esittämää historiikkia.

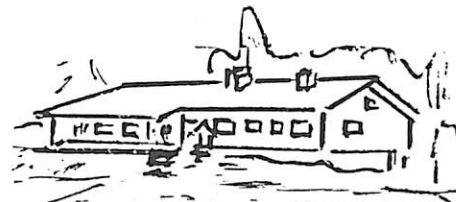

Näyttelyosastoa 100-vuotisjuhlassa.

Kukkalaitteen sankaripaadelle laskivat
Liisi Kujanpää ja Ahti Koskinen.

sakin. Kun oppilasennuste jatkossakin osoitti nousevaa suuntaa olivat edellytykset tässämielessä olemassa. Monien vaiheiden ja vaikeuksienkin jälkeen kunnanvaltuusto maaliskuussa -49 teki koulun perustamispäätöksen, jonka kouluhallitus sitten melko pian vahvisti. Supistettuna kouluna toimintansa aloittanut Horrinen koulu vihittiin käyttöönsä marraskuussa 1949. Alikulman koulun alkuaikojia muistellen siellä kunnanvaltuusto käski johtokunnan toimia niin, että koulu alkaa syyskuun aikana. Mielestäni vielä suuremman velvoitteen sai Horrinen koulun johtokunta, joka velvoitettiin huolehtimaan siitä, etteivät lapset koulupiiristä sitten loppu. Tällöin kerrotaan johtokunnan ”ikämiehen” Niilo Mäkisen pilke silmäkulmassa sanoneen: ”Minähän olen jo vanha mies ja vaimonikin on iällinen.”

Horrinen koulu

Runsas kahdeksan vuotta myöhemmin koulun jo muututtua 2-opettajaiseksi oltiin jälleen vihkimistilaisuudessa.

Koska uskon tuntevani niin paljon asioiden taustaa, että voin vilpittömin mielin yhtyä Horrinen koulun 30-vuotishistoriikin kirjoittajan ajatukseen, joka kuvaa tunnetta Horrinen uuden koulun vihkiäisjuhlissa, niin lainaan sen myös tähän omaan esitykseni: ”Tavoite, uusi koulu oli saavutettu ja kahdeksan vuoden työ saatu päätökseen. Koulun hyväksi on jokai-

nen uhrannut paljon ajattelematta, että koulun rakentaminen ja ylläpito on yhteiskunnan asia, ei yksityisten. Mitään muuta koulua ei tässä pitäjässä, eikä lähiseudullakaan ole näin yhdessä rakennettu. Siksi koulun vihkiäiset 7. 12. 1957 oli koko seudun juhla”.

Viisikymmenluvun alussa oppilaiden sijoittaminen Euran koulun tiloihin alkoi tuottaa vaikeuksia ja kunnanvaltuusto kehoittikin johtokuntaa harkitsemaan ja suunnittelemaan koulun rakennusten uusimista ja laajentamista. Johtokunta teki työtä käskettyä ja hankki piirustukset työsuunnitelmiin ja kustannusarvioineen. Kesken kaiken valtuusto pyörsi entiset päätöksensä ja kehoitti johtokuntaa korjaamaan vanhaa. V. 1954 koulu sai vesi- ja viemärijohtot, mutta keskustelut saatiin vasta 1970 samanlaisesti uuden sauna- ja keittolarakennuksen kanssa.

1950-luvun huomattavin uudistus oli jatkokoulun saaminen päiväkoulun muotoon. Varsinainen kansakoulu siis määrättiin 6-vuotiseksi, johon liittyi 2-vuotinen, mikäli mahdollista kokovuotinen kansalaiskoulu.

Koska kansalaiskoulu olisi tarkoituksenmukaista saada niin toimintakykyiseksi ja monipuoliseksi kuin mahdollista toivottiin ylemmältä taholta kuntien keskeistä yhteistoimintaa. Tarkastajan toivomuksesta Tarvasjoki liittyi yhteistyöhön Karinaisten kanssa. Koulua pidettiin osin molemmissa paikoissa muutamia vuosia ja sovittiin epävirallisesti mm. siitä, että koulu aikanaan rakennetaan Tarvasjoelle.

Tilanne muuttui, kun Tarvasjoen kansakoululautakunnan edustajat kutsuttiin neuvonpitoon Karinaisiin, jossa tilaisuudessa todettiin yhteistyön loppuvan, ellei kaikki toiminta tapahdu Kyrössä. Päivän miettimisen jälkeen Tarvasjoella päätettiin olla liitty-

mättä Karinaiisiin.

Kouluhallitukseen tehty matka selvensi asioita sikäli, että Tarvasjoki sai lain salliman poikkeuspykälän mukaan luvan järjestää yksin kansalaiskoulunsa vuodeksi kerrallaan, kunnes asia saadaan lopullisesti ratkaistuksi.

Tästä alkoi varsinaisen ”koulusota” – toiset halusivat yhteistyön Karinaiisten kanssa jatkuvan, toiset olivat Liettoon liittymisen kannalla Virallisia ja epävirallisia neuvotteluja käytiin, kunnes Tarvasjoen kansalaiskoulun johtokunta kokouksessaan 23. 11. 1966 otti asian virallisesti keskustelun alaiseksi ja kun asiasta oli käytetty runsaasti perusteltuja ja syvällisiäkin puheenvuoroja päätti johtokunta ehdottaa, että Tarvasjoen kunta liitettäisiin mahdollisimman pian, jo syksystä 1967 alkaen, Liedon kunnan kansalaiskoulupiiriin, ja samalla sen kunnalliseen (kokeilu) keskikoulupiiriin.

Kesken vielä lopulliseksi muotoutumatonta kansalaiskouluasiaa Lieto liittyi mukaan valtakunnalliseen peruskoulukokeiluun. Liedon kansalaiskoulupiirin osana Tarvasjoki pääsi mukaan ensin peruskoulukokeiluun ja siirtyi lukuvuoden 1972–73 alusta ensimmäisten ryhmässä peruskouluun.

Haluaisin vielä palata takaisin 60-luvulle syystä, että aikakirjoihin tuolta vuosikymmeneltä on jäänyt koululaitokseemme läheisesti liittyviä tapauksia. Ikävin niistä on varmaankin Suurilan koulun tuhoutuminen tulipalossa helmikuun 7:nä 1963. Uusi ja entistä ehompi koulutalo saatiin kylään v. 1964 ja vihkiäiset pidettiin syystalvella samana vuonna. Juhlan eräs vaikuttavista juhlanumeroista oli sankarivainajien muistotaulun paljastus. Samanlainen kunnianosoitus suoritettiin Liedonperässä koulun 50-vuotisjuhlien yhteydessä, Alikulman koululla itseinäisyyspäivänä ja Euran koululla 90-

vuotisjuhlapäivänä. Taulut puhuvat omaa vakuuttavaa kieltään tulevillekin polville.

Yleisenä piirteenä kaikille kouluille oli oppilasmäärien laskeva suunta 60-luvulla. Alettiin puhua jo koulujen lakkauttamisesta. Ensimmäisenä tämän koki Liedonperän koulu, jonka oppilasmäärä laski alle lain salliman minimin ja niin jouduttiin koulu sulkemaan vuoden 1967 lopussa. Koulupiiri oppilaineen liitettiin Euran piiriin.

Laajaa koulukeskustelua käytiin 60-luvun lopulla aluksi kansalaiskouluasiasta, kuten aikaisemmin jo todettiin ja Liedon päästyä mukaan peruskoulukokeiluun, jossa Tarvasjokin tuli siis olemaan mukana itse peruskoulusta.

Laki koulujärjestelmän perusteista annettiin v. 1968 ja tämä johti koulusuunnittelutoimikunnan perustamiseen Tarvasjoella. Toimikunnan tehtävänä oli kartoittaa ja selvittää peruskoulun siirtymävaiheen mukanaan tuomat tilanteet. 70-luvun vaihteessa valmistui myös Tarvasjoen koulusuunnitelma, jossa tuotiin esille erilaisia vaihtoehtoja uuden järjestelmän toteuttamiseksi kunnan alueella.

Tarvasjoen kunnanvaltuusto hyväksyi vaihtoehdon B, jonka mukaan Alikulman koulu lakkautetaan v. 1972 ja piiri liitetään Euran piiriin, jolloin myös vakinainen opettajanviran haltija siirtyy Euran koulun opettajaksi. Sama vaihtoehto edellytti myös pieniä piirirajatarkistuksia lähinnä Liedonperän suunnalla.

Kuten edellä jo mainittiinkin siirtyi Tarvasjoki peruskouluun lukuvuoden 1972–73 alusta, huolellisten valmistelijan jälkeen suhteellisen vähäisin muutoksin. Siirtymisvaiheessa tapahtui kolmen ansiokkaan päivätyön tehneen opettajan eläkkeelle siirtyminen. Tuolloin siirtyivät eläkkeelle: Mirjam Mäkinen, Anna-Maija Numminen ja Yrjö Aaltonen. Hallinnollisella alalla

sen sijaan tapahtui oleellisia muutoksia.

Kansakoululautakunta ja koulusuunnittelutoimikunta lakkautettiin ja tilalle tuli 10-jäseninen koululautakunta, jonka sihteerinä, valmistelijana ja esittelijänä toimii viran puolesta koulutoimenjohtaja. Myös kansakoulujen johtokunnat lakkasivat ja tilalle tuli kouluneuvostot. Nimen muutos ei sinänsä varmaan olisi asioita heikentänyt, mutta kouluneuvostojen tehtävien määrä supistui olemattomiin ja koulujen tärkeät tehtävät siirtyivät keskitetyksi koululautakunnalle.

Näin on Tarvasjoen koululaitos saavuttanut merkittävän sadan vuoden iän. Lähes yhdeksänkymmentä ensimmäistä vuotta voitiin koulutuspalvelut ja velvoitteet hoitaa pääasiassa omin voimin, mutta varsinkin peruskouluun siirryttäessä ja koulutavoitteiden laajentuessa tuli oleellisesti kuvan mukaan monipuolinen ja hedel-

mällinen yhteistyö naapurikunnan kanssa. Rohkenen sanoa, että meidän pitää olla tyytyväisiä siitä, että tällä tavoin on voitu luoda laaja-alaiset koulutuspalvelut kuntamme nuorisolle.

Suuret kiitokset ansaitsevat kaikki entiset ja nykyiset kunnan luottamushenkilöt ja viranhaltijat sekä monet muut, jotka ovat olleet eri tavoin vaikuttamassa 100-vuotiaan koululaitoksemme olemassa oloon ja kehitykseen.

Kehittäessämme koululaitostamme osoitamme tuntevamme huolta ja vastuuta lapsistamme, nuoristamme ja tulevaisuudestamme.

Tarvasjoella
19 päivänä syyskuuta 1983

Teksti ja piirroksot
Osma Ahtinen

Luetteloliitteenä:

- Euran koulun ensimmäiset oppilaat
- Kunnan kansakoulujen johtokuntien puheenjohtajat
- Kunnan kansakoulujen kouluneuvostojen puheenjohtajat (peruskoulujen) opettajat

Lähdeaineisto:

- kuntakokouksen pöytäkirjat v. 1878–83
- koulujen arkistot
- haastatteluja
- muisteluja

Syyslukukaudella koulussa olleiden oppilaiden nimet

Syyskuun 11 p. 1883.

A. Pojat.

1. Anders Oskar Pennanen
2. Juho Oskar Lehtonen
3. Juho Kustaa Karelius
4. Kaarle Albert Anttila
5. Kustaa Wihtori Alimattila
6. Kaarle Wihtori Isotalo
7. Juho Efraim Sipilä
8. Juho Henrik Uusitalo
9. Otto Lähteenmäki
10. Kristian Nikula
11. Selim Junnila
12. Oskar Fridolf Kujansuu
13. Juho Puntari
14. Kaarle Wihtori Nohola
15. Emil Edvart Henriksson
16. Juho August Kyläknaapi
17. Juho Wilhelmi Määhäri
18. Albert Korvenoja
19. Oskar Albert Tuomarila
20. Juho Oskar Kyläpelttari
21. Juho Oskari Maunula
22. Otto Keskitalo
23. Juho Erland Lundqvist
24. Frans Edvart Töry

B. Tytöt.

1. Amanda Juusela
2. Amanda Jaakkola
3. Maria Sofia Ylander
4. Maria Nikula
5. Wilhelmina Jaakkola
6. Ida Sofia Isoketo
7. Mari Nissilä
8. Anna Wilhelmiina Junnila
9. Amanda Uusitalo
10. Olka Maria Isotalo
11. Wilhelmiina Isotalo
12. Aleksandra Isotalo
13. Wendla Juusela
14. Hilma Paulina Isotalo
15. Lea Pennanen
16. Maria Simonen
17. Amanda Wähätalo

18. Maria Prakku
19. Josefina Kuukkala
20. Emilia E. Hakamäki

EURAN KOULU:

1. Naisopettajat
Hinkka Matilda 1910-13
Seimelä Maria 1923-41
Vaittinen Liisi 1941-64
Kuukkala Hilikka 1945-48
Suominen Lempi 1948-49
Aaltonen Sirkka 1949-51
Riikonen Sirkku 1951-56
Koski Eila 19156-57
Aaltonen Elvi 1957-
Simonen Irmeli 1964-65
Vainio Sinikka 1983-

2. Miesopettajat
Leppälä Juho 1883-84
Kivimäki Frans 1884-86
Seppälä David 1886-96
Wellroos Alfred 1896-98
Aattonen Kustaa 1897-99
Peltonen Heikki 1899-1900
Vuorio Juho 1900-01
Hinkka Anselm 1901-09
Mattila Vilho 1909-49
Aaltonen Yrjö 1949-72
Ahtinen Osmo 1972-
Salo Arne 1973-83
Rantanen Riku 1983-

- Erityiset tyttöjen käsitöiden opettajat
- Leppälä Aleksandra 1883-84
  - Lindfeldt Pauliina 1884-1903
  - Hinkka Alma 1903-09
  - Jokinen Hilda 1913-14
  - Mattila Anna 1914-21
  - Honkola Hilja 1921-22
  - Hietala Jenny 1922-23
  - Salminen Selma 1923-25
  - Mattila Suoma 1925-49

3. Johtokunnan puheenjohtajat

Jaakkola M	1882-
Koski K	1883-84
Hilden A	1885-1901
Rönmark H	1902-03
Räikkä A	1904-05
Heerman J	1906-
Wahe K	1907-08
Uusitalo J	1909-18
Uusitalo K	1919-27
Knaapi O	1928-48
Isotalo V	1949-53
Kankare V	1954-56
Mansikkaniemi K	1957-68
Tapani Y	1969-72

ALIKULMA:

1. Naisopettajat
Lehtinen Helmi 1925-50
Mäkinen Mirjam 1951-72

2. Miesopettajat
Tähtinen Kaarlo 1919-21
Santakari H 1921-22
Vastamäki Väinö 1922-42
Yliluoma Eero 1943-53
Väliaikaisia opett. 1953-59
Salo Arne 1959-72

3. Johtokunnan puheenjohtajat

Pelttari O	1919-24
Anttila A	1925-34
Numminen M	1935-45
Mansikkaniemi U	1946-50
Nummila A	1951-56
Lempa A	1957-59
Heimonen H	1960-72

LIEDONPERÄ:

1. Naisopettajat
Hinkka Matilda 1913-53
Lundqvist Sirkka 1927-36
Telaja Tyne 1936-47
Laaksonen Anja 1953-58
Arjola Ilmi 1958-67

2. Miesopettajat

Lindberg Lars	1954-57
Annala Juhani	1958-60
Ruohonen Eino	1960-64
Rautanen Matti	1964-67

3. Johtokunnan puheenjohtajat

Rönmark H	1913-23
Mahlamäki O	1923-36
Satopää O	1937-45
Heitto O	1946-48
Rönnemaa A	1940-60
Satopää P	1061-67

HORRINEN:

1. Naisopettajat
Kuukkala Hilikka 1949-52
Syynimaa Alli 1952-57
Kupela Marja-Leena 1958-62
Sandell Leea 1962-66
Heinonen Tuula 1966-68
Numminen Anna-Maija 1968-72
Ahlqvist Pirjo-Riitta 1972-75
Vuori Tiina 1975-76
Vaurio/ 1976-
Koponen Marja 1976-

2. Miesopettajat

Ahtinen Osmo	1957-72
Salmi Reijo	1972-74
Saarnivaara Pekka	1974

3. Johtokunnan puheenjohtajat

Järvinen Reino	1949-72

SUURILA:

1. Naisopettajat
Virtanen Lydia 1902-03
Lehtinen Anna 1903-04
Helve Emilia 1904-45
Keskitalo Aili 1926-62
Pohjakakallio T 1945-49

Aro Kyllikki	1962-63	Knaapi A	1919-21
Tiusanen Leena	1963-71	Raitala V	1922-30
Kekki/Kesti Liisa	1971-	Kotamäki A	1931-48
		Kuukkala V	1949-60
		Laurila E	1961-72
2. Miesopettajat			
Soveri Väinö	1952-53		
Peltonen Reijo	1953-54	4. Kouluneuvoston puheenjohtajat	
Laakso Viljo	1954-	Mäkinen Kalervo	1972-76
		Mäkinen Terttu	1977-80
		Mahlamäki Erkki	1981-
3. Johtokunnan puheenjohtajat			
Schönberg E	1902-04	4. Kouluneuvoston puheenjohtajat	
Virtanen O	1905-06	Seppälä Sirkka	1972-76
Tuomola V	1907	Jaarinen Alpo	1977-79
Hotinen J	1908	Seppälä Esko	1980-
Tuomola V	1909-12		
Turtola K	1913-18		

Tarvasjoen koululautakunta koululaitoksen juhlavuotena. Takaa vasemmalta: Merja Isotalo, Terttu Saanisto, Arja Uusitalo, Osmo Ahtinen, Paavo Penttilä, Seppo Sonne, Jaakko Laine.

Edessä vasemmalta: Sinikka Mahlamäki, Pentti Satopää/puh.joht. Pirkko Kantola, Marja Koponen, Antero Puusa/koulutoimenjohtaja.

